

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta

Příloha k protokolu o SZZ č.:

Diplomant: Nela Harazimová

Vysoká škola: PF JU

Aprobace: M7503

Katedra: pedagogiky a psychologie

Recenzent diplomové práce: Ram Thein, Ph.D.

Datum odevzdání posudku: 17. července, 2014

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název:

Protektivní faktory u žáků ZŠ a jejich význam

Diplomantka vypracovala slušný popis problematiky stresu u žáků a pubescentů a které faktory mohou ovlivnit jejich způsob copingu. Autorka se rovněž zmiňuje o resilienci a odolnosti vůči stresu nebo vůči negativním podmínkám. Její souhrn teoretických přístupů je adekvátní.

Schází mi však některé detaily. Pravděpodobně protože autorka čerpala, kromě asi dvou výjimek, pouze ze zdrojů v české jazyce, některé věci jí unikly. Především mi schází zmínka o výzkumech Stanleyho Schachtera o dočasném zvýšení potřeby pro afiliaci, zvýšené obavami z nadcházejících nepříjemných elektrických šoků. Tito lidé vyhledávali společnost druhých, tedy sociální oporu, když čekali na proceduru. Sociální opora neznamená jen podávání rad nebo něhy, ale prostý pocit, „ž v tom nejsme sami“.

K diskuzi o sociální opoře bych dodal i výzkumy Ayely Malach-Pines (-ové), která porovnávala vnímání stresu interkulturně. Je škoda, že všechny vůdčí osobnosti v relevantních výzkumech (např. Kobasa a další) jsou citovány pouze ze sekundárních místních zdrojů, a tím pádem je možné, že dochází ke zkreslení. Navíc, marně jsem hledal původní reference, které jsou citovány těmito místními badateli. Na straně 20 cituje práci prof. Stuchlíkové z roku 2007, ale celou referenci jsem marně hledal.

Mezi důvody pro oblíbenost autorka opominula „efekt svatozáře“ (mylně překládán do češtiny jako „haló efekt“), kdy jeden z důležitých důvodů pro popularitu žáka je jeho vzezření. Hezké děti mají lehčí život, protože ostatní mají od nich jiná očekávání a jinak se k nim chovají. V dnešní době k tomu bude také patřit SES rodičů, a zda žák má ta správná elektronická zařízení a značkové oblečení. Také by mne zajímalo se dočíst o efektu neurotransmiterů jako je serotonin na „sociabilitu“ žáka.

Erik Erikson je považován za amerického psychologa, i když vyrůstal v Německu. Jméno jeho nevlastního otce není používáno (Homburger).

Na straně 43 autorka píše „je hrdý, že do skupiny patří“. Autorka opomíjí, že příslušenství do některých skupin si žáci nevybírají a mohou se za ně stydět.

Více problémů jsem však měl s praktickou částí: ve formě vědeckých cílů a v jejich uskutečnění. Autorka v podstatě studovala pouze 1 proměnnou – vnímanou sociální oporu od 3 zdrojů: rodiče, učitelé, a spolužáků. Ty pak porovnávala ve dvou genderových skupinách a 4 ročníkových skupinách. Výsledky pak porovnávala s daty údajně reprezentující Českou republiku. Protože její data nebyla „normální“ autorka použila neparametrické testy.

Co se týče cíle 1, autorka se opravdu zaměřila na 3 zdroje sociální opory, ale nevím, kde a jak studovala „psychologická, sociální, a biologická specifika“ svého vzorku. Mínila tím snad všeobecné popisy

pubescentů ve své teoretické části? Cíl 3 není cíl, to je pouze nástroj použitý na porovnávání genderových a věkových skupin.

Hypotézy bylo možné zjednodušit na hypotézu o genderových rozdílech a na hypotézu o ročníkových rozdílech. Za datově ideálních podmínek F-test designu 3 (zdroj opory) x 2 (gender) x 4 (ročníky) by byl ideální a mohl by zachytit interakci mezi těmito 3 proměnnými. Jinak by bylo zapotřebí použít neparametrický ekvivalent, i když jak t-test tak F-test jsou velmi robustní testy a snesou střední narušení normality. Pokud autorka nevěřila, že zdroj a věk interaguje s genderem, tak mohla použít 3 designy: 1 x 3 (zdroj opory); 1 x 2 (gender); 1 x 4 (ročník).

Velký problém má z hypotéz H7. Nikde jsem nenašel, jak byla podpořena i když to autorka tvrdí. Očekával bych korelaci numericky vyjádřené úrovně vzdělání rodičů s vnímanou sociální oporou od rodičů spolu s nějakým testem signifikance. Nic takového jsem nenašel kromě v appendixu graf, který ukazuje, že vzorec vyšších dat je podobný těm, které našla celostátní studie. To určitě nestačí. Navíc se musím přiznat, že mám pochybnosti o validitě uvedeného dotazníku a v appendixu mi schází jeho celková verze.

Tabulky v části výsledků nezachycují jasně, co bylo nalezeno a spíše matou. Měli jít podle hypotéz a použít designy tak, jak jsem je popsal výše.

Celkově je to práce obsáhlá a zaměřila se na některé důležité proměnné a proto přes její chyby navrhuji hodnocení velmi dobře.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: velmi dobře

Podpis recenzenta diplomové práce

V Českých Budějovicích dne: 17. července, 2014